

חזרתי אתמול מטיול במדבר יהודה ובדרך חזרה כאשר נחשפתי שוב לתקשורת ראיתי שהגבת לנושא קניון נחל ערבה.

כמו רוב חבריי קראתי כמעט את כל ספריך ויותר מפעם אחת, גרתי בקירבתך בשכונת גבעת קנדה, פגשתי בך מספר פעמים בשבילי הארץ הקטנה הזו (בפעם האחרונה כמדומני בחורבת סנסן). אני קורא נלהב שלך ויודע שאתה חובב טבע, גננות ברת-קיימא וטיולים, לכן עלה בי רצון עז להשיב.

מהיכרותי הקצרצרה עמך חשבתי שתמנה על המסנגרים והנה מצאתי אותך מקטרג. מכיוון שדעתך חשובה לי ביותר, החלטתי להעביר לך מעט מהמראות והתכנים, אולי תראה כמה כתבותיהן של גלעד משה ואילנה קוריאל היו מגמתיות ומטעות. כולי צער ששניים אלה כלל לא ניסו לראיין גם אותי, הרי אני מכיר את השטח המדובר כאת כף ידי ועדיין לא שמעתי על אדם נוסף שנחשף לשלל התופעות המקשטות את המקום.

היו איתי שם מטובי אנשי הטבע בארץ לפני שנזקקתי לחשיפה הטלוויזיונית. אלי רז שהיה מנהל ביס"ש עין גדי וחוקר ים המלח; מנחם מרכוס עורך סקרי הנוף וגיאוגרף בעל שם; יואב אבני גיאולוג נודע ואיש טבע ברמ"ח אבריו (לא היו במקום אך שיתפתי אותם במראות ותופעות); מנחם זולוצקי ראש תחום שטחים פתוחים במשרד הגנ"ס, מנכ"ל החברה להגנת הטבע ומנהל ביס"ש גולן בעברו; ד"ר עמיר אידלמן שהיה מנהל ביס"ש שדה בוקר ומח' חוגי סיור; שוקה רווק ידידי הטוב שהיה מנהל ביס"ש אכזיב, חצבה ומח' חוגי סיור ובכלל טייל בעל ניסיון אדיר בארץ ובעולם; איציק טמקין שהיה מנהל ביס"ש אילת וטייל נודע בפני עצמו; גדעון רוגולסקי מורה דרך שחי את כל חייו הבוגרים על גדת נחל הערבה שמכיר כל אבן ואבן בערבה; שני חבריי להדרכת "חוג אלעד" הכ"כ מיוחד-ד"ר גלעד בן צבי אקולוג ומדריך הטיולים שאין שני לו בהכרת הנגב ומדבר יהודה ושי בייטנר חברי הטוב שמחנך מאות מורי דרך; ועוד כמה מה"טובים לשטח". כולם היו בדעה אחת שלא רק שהמקום בר שימור אלא שמדובר בתופעה יחודית בנוף א"י ובכלל בעולם. חבל שהמלעיזים שבין העיתונאים לא ניסו לראיין אחד מאלו שבאמת צעדו שם איתי ברגליהם אלא מיד פנו להשחית סכינים...

ועתה, כמה תמונות ומילים כדי לתקן את התרשמותך שלא מדובר ב: **"פסלת תעשיתית"**, **"נהר רעיל"**, **"לא מומלץ לטבול"**, **"נהר פסולת"**, **"קניון באדמת חוואר רכה"** ו**"זרימה עקב הפרשי גבהים"**. דרך אגב הקניון עצמו מחוויר לעומת כל התופעות המרהיבות שמלוות כל צעד וצעד על הגדות. וכמובן שבמידה והמקום יפתח לציבור אני מזמין אותך לטיול, מבטיחך שלא תתאכזב.

במיצר לינטש שני נחלים זורמים, באחד נובעים מי ים המלח שדולפים מבריכת האידוי ונובעים בפני המיצר, מים אלה שהרכבם זהה למי ים המלח נמהלים ככל הנראה גם במי מעיינות מאקויפר ההר. בתמונה אחת הנביעות הללו, לא מים היוצאים מצינור ולא ביב שופכין.

זהו הקניון שיורד מהנביעה שבתמונה הקודמת, מימיו צלולים ונעימים, ללא ריח או מגע שמנוני. ואנחנו נהננו מאוד מהכניסה למים כפי שראית בכתבה. מים אלה מגיעים בדיוק מאותה בריכה בה רוחצים תיירי המלונות.

2020/1/16 08:31

תמונה נוספת מאותו קניון חוואר מרהיב וצלול מים שנוצר בתופעה מעניינת ביותר ויחודית לכאן-
שביית נחלים בעקבות בולענים

זהו כבר הנחל השני העונה לשם קניון נחל
ערבה תחתון, כפי שאתה רואה אין מדובר
בתעלת שפכים ולא במי ביבים וכמובן לא
בפסלת תעשיתית. רוב המים מקורם
בדליפות מבריכות האידוי אליהם נוספים מים
מסוף תהליך מיצוי האשלג (התמלחת), מי
מעיינות קרקעית האגן, מי מעיינות מלחת
סדום, מי שטפונות ומי התהום שמחלחלים
מירדן ומהערבה (נחלי צין, אמציה ערבה,
פיפה, חנזירה, חסא וחדירה)

מי התמלחת שזורמים בנחל אינם "פסולת תעשיתית" ואינם "נהר רעיל". מדובר במי ים המלח שפשוט מיצו מתוכם בתהליך אידוי טבעי חלק מהאשלג. האם זה הופך אותם לרעילים? לתעשייתיים? הרי זהו גם הרכבם די דומה למי הנביעות שבקרקעית אגן ים המלח

2019/1/5 14:58

ולענין "קניון באדמת חוואר רכה", חלקו התחתון של הקניון הוא יחודי בתבל, מדובר בקניון של סלע מלח לבן שנוצר בתהליך יחודי בדלתת המלח שאין עוד כמוה בעולם. קירותיו זקופים, נאים ומרשימים של מלח ולא של חוואר (וקניון החוואר שבתמונה הקודמת אינו יפייפה?)

קניון המלח הלבן

2019/1/5 15:44

ולסיום, לנושא "הפרשי הגבהים היוצרים זרימה", נכון, מפעלי ים המלח שואבים את מי ים המלח הטבעיים לגובה בריכות האידוי שם רוחצים בהם תיירי המלונות. לאחר מיצוי מינרלים מסוימים (אין מדובר בתהליך תעשייתי כפי שמקובל לחשוב אלא באידוי ע"י קרינת השמש, דבר אשר מתרחש באופן טבעי בכל לגונה חופית בעולם) מוחזרים מי ים המלח הטבעיים במצב מלוח יותר אל ים המלח בערוץ טבעי. ערוץ שנוצר ע"י מי השטפונות, הנביעות והדליפות בתהליך התחתרות טבעי ויצר מראה טבעי. יש לזכור שיש עוד נחלים בארץ שמהווים אתרי תיירות מובילים ו"טבעיות" מקור המים שלהם חשודה: טיול בשמורת נחל בוקק הוא טיול ליד נחל זורם שמקורו בצינור מים שמועלים לגובה הנביעה. גם נחל עיון זורם בקיץ בעקבות שאיבת מים מתחתיתו אל ראשו וחוזר חלילה. דיון פילוסופי הוא, אך הנושא של טבעי ושאינו טבעי מעורבב במאה ה-21 וקשה לזקק את הטבעי מכל מה שאינו.

וכמו שנהוג במחוזותינו לומר "אחרון חביב" איך ניתן לסיים ללא מילה או שתיים על הסלוגן של הכתב אורן אהרוני ששיגע את המדינה-"הנהר הסודי" או "הנהר הנסתר"....

ראשית, זו אינה תעלה מלאכותית כיוון שמדובר בקניון שנוצר לא בכפות הבולדוזרים אלה בכח המים. האם מדובר בנחל או בנהר? מדובר בנחל איתן שזורם כל השנה. גם אם המפעלים לא היו משיבים את המים המאודים ביתר לים המלח אזי הנחל היה זורם עם מי המעיינות הנובעים מן הגדות ומן הקרקעית ומי נחלי האיתן שבסביבה וכמובן ובעיקר מי ים המלח הדולפים מהבריכות. ההבדל בין נחל איתן לנהר הינו בעיקר ברוחב, בעומק ובשטף המים ולכן זו אינה טעות לקרוא לנחל ערבה בקטע הזה נהר. נכון זהו נהר שחלק ממימיו נשאבים מעלה ומוזרמים באופן מלאכותי, כמו נחלים רבים אחרים שיש בהם סכרים, משאבות ועוד ועוד.

לנושא הנסתר והסודי, אכן, יש מספר מועט של אנשים בארץ שהכירו את המקום, גם אני הייתי ביניהם. כאשר הבנתי שהמקום בסכנת השמדה עקב תכניות לבניה של סכרים ושל הר מלח שעומד לכסות את האתר הכ"כ מרהיב שלצד הקניון (שכלל לא קיבל יחסי ציבור ולדעתי הוא יפה אף יותר מהקניון) ופניתי לכל הגופים שהיו אמורים להכיר אותו התברר לי שאף לא אחד מהם מכיר.... אז סודי או לא? נסתר או לא?

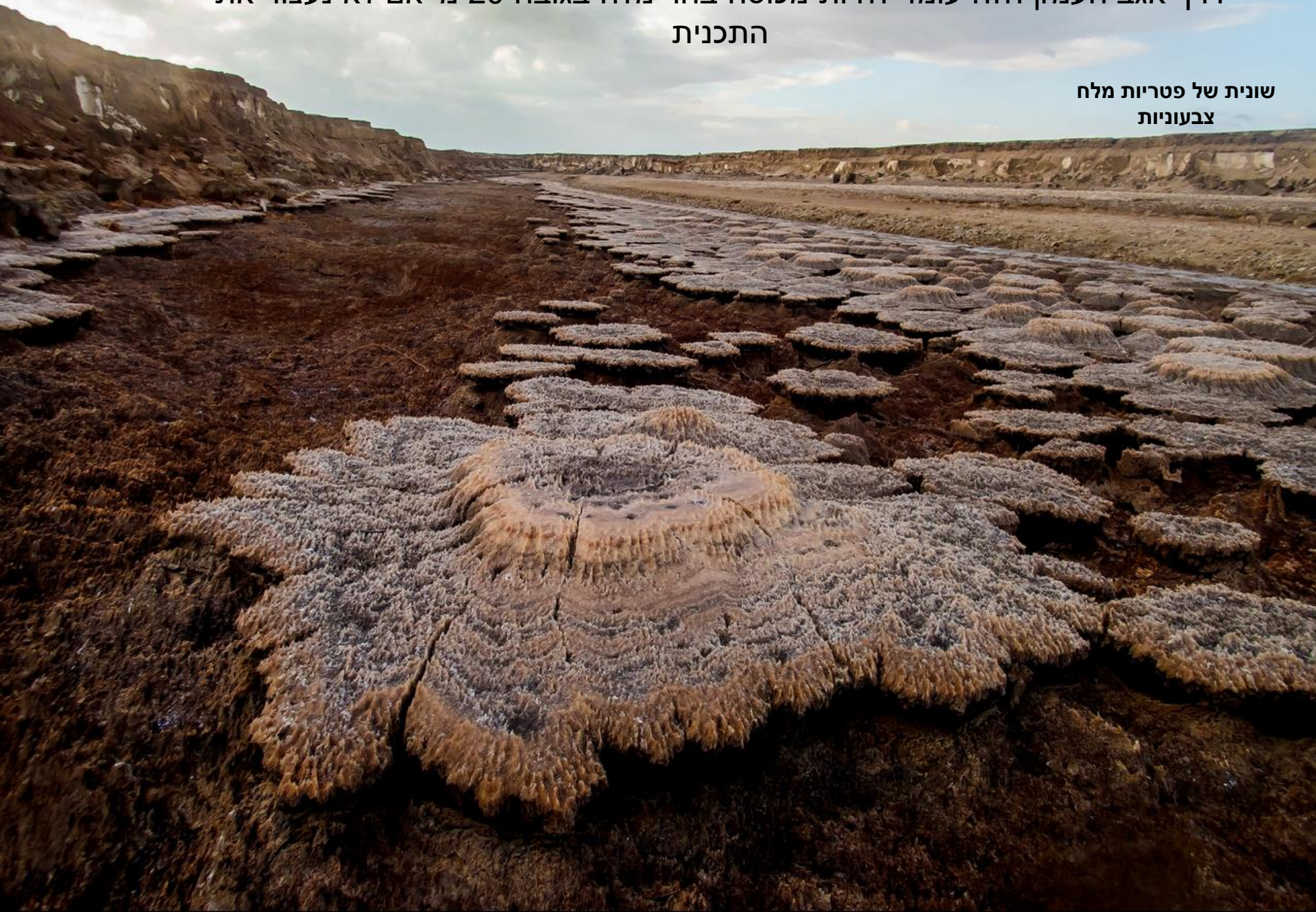
נסתר או לא? כך נראה הקניון ממרחק לא גדול. מהכביש הוא נראה עוד פחות!
סודי? לא יודע, אבל מה שבטוח הוא שהחברה להגנת הטבע, רשות שמורות הטבע, היחידה הסביבתית של המחוז, המשרד להגנת הסביבה, המועצה האזורית תמר, רשות ניקוז ים המלח ואף הרוב המוחלט של עובדי ומנהלי מפעלי ים המלח, לא היו שם, לא שמעו על המקום ואם כן שמעו לא ידעו שזה טיבו ושהוא כ"כ, כ"כ, כ"כ יפה וזאת עוד לפני שהצגתי בפניך את התופעות שעל הגדות.

2019/1/5 10:56

טעימה זעירה של מה שיש פה מחוץ לקניון של נחל ערבה, וזה ממש על קצה המזלג,
דרך אגב העמק הזה עומד להיות מכוסה בהר מלח בגובה 20 מ' אם לא נעצור את
התכנית

שונית של פטריות מלח
צבעוניות

גבישי מלח אדום

משטחי "ראי מלח"

מלח שיישי

2020/1/16 15:51